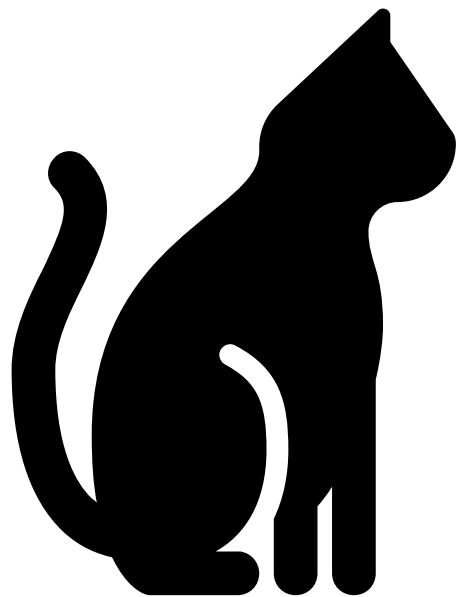

Korkeakoulujen koulutusta koskeva sääntely-ympäristö ja tietojärjestelmät

9.4.2025 Fucio/OHA-forum, Oulu

Esittelijä: Anna Johansson/Aalto-yliopisto

Työryhmä: AJ/Aalto, Miisa Karjalainen/HY, Jonna Kosonen/UEF ja Tove Ahlskog-Pursiainen/Hanken

Tavoitteena yliopistojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus ja ymmärrettävyys; miten voimme edistää ja ylläpitää terminologian ja käsitteiden yhtenäisyyttä kolmella kielellä?

- Tehokkaampaa OKSA-sanaston ja jatkuvan oppimisen sanaston (valmistumassa) jalkauttamista korkeakouluissa – miten?
- Jatkuvan oppimisen saralla epäselvyyksiä.
Lausunnoissa jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta koskevaksi lainsäädännöksi (dl 8.1.2025) mm ”mihin jatkuvalla oppimisella ja jatkuvan oppimisen tarjonnalla viitataan”, ”Tutkinnon osa on terminä epäselvä”, ”lain soveltamiseksi tulisi määritellä termi jatkuva oppiminen”, ”Keskeiset määritelmät tulisi lisätä”, ”On tarpeen selkeyttää sekä keskeiset käsitteet että eri palveluiden (Osaamispolku, Opin.fi, Opintopolku) välinen yhteys”.
- Terminologiaan liittyvä haaste myös esim. *micro credentials*in määritelmä sekä suomeksi että kansainvälisesti?
- Tarve yliopistolain ajantasaiselle käännökselle; nykyinen on vanhentunut ”*amendments up to 644/2016 included*”, puuttuu mm 1367/2018 (HE 152/2018) jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien parantamisesta ja 658/2024 (HE 51/2024) lukukausimaksujen täyskatteellisuudesta ja hakemusmaksuista. -> riski, että terminologia englanniksi on eriytynyt / eriytyy.

Neuvontavelvollisuus ja yhdenmukaisuus teknisessä toteutuksessa

- Yliopistolain 36 §:n 3 mom. mukaan hakijoihin on sovellettava yhdenmukaisia valintaperusteita. Tämä tarkoittaa esim. sitä, että samaan hakukohteeseen hakeneiden valintakokeen teknisen toteutuksen tulisi olla mahdollisimman yhdenmukainen riippumatta siitä, missä paikkakunnalla hakija osallistuu valintakokeeseen
- Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen annettava neuvontaa hallintoasian hoitamiseen. Neuvoissa tulee käyttää ymmärrettävää ja selkää kieltä.
 - <https://yliopistovalinnat.fi/valintakokeet/ohjeet-digitaaliseen-valintakokeeseen-vallu-valintakoepalvelu>
 - Ovatko neuvot ymmärrettäviä ja selkeitä?
 - Esim. ymmärtääkö hakija, miten VPN kytketään pois päältä?
 - Keneen otetaan yhteyttä, jos ei ymmärretä ohjeita?
 - Neuvonta ei saa sisältää ristiriitoja
 - Esim. ”saa viedä kynän” vrt. erään yliopiston valintaperusteet: ”ei saa viedä kynää”
 - Esim. ”Sinun tulee ottaa mahdolliset **VPN-ohjelmistot** pois päältä ennen valintakoetta.” vrt. yliopistojen erilaiset menettelyt

Automaattinen päätöksenteko

- Hallintolaissa (434/2003) on säädetty automaattisesta päätöksenteosta (luku 8 b):
 - Automaattisella päätöksenteolla tarkoitetaan asiankäsittelyn päättävän ratkaisun tekemistä automaattisella tietojenkäsittelyllä ilman, että ratkaisun tarkastaa ja hyväksyy luonnollinen henkilö.
 - Mahdollista vain hallintolaissa säädetyin edellytyksin:
 - Viranomaisen voi ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly seikkoja, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa, tai johon sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut.
 - Ratkaisemisen on perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin.
 - Automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä on, että luonnollinen henkilö, johon ratkaisu on kohdistettu, voi kaikilta osin vaatia siihen oikaisua maksutta 7 a luvun mukaisella oikaisuvaatimuksella tai siihen rinnastuvalla vaatimuksella, joka käsitellään päätöksen tehneessä viranomaisessa tai sen kanssa samaan rekisterinpitäjään kuuluvassa viranomaisessa
- automatiikkaa voidaan kehittää, mutta luonnollisen henkilön on aina vastattava päätöksenteosta!
 - Esim. exam-integraatioissa tulee jossain kohtaa olla ihmisen suorittamaksi katsottavissa oleva arviointitoimi)

Yhden opiskeluoikeuden sääntö

- Tulossa: [Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta \(ns. yhden opiskeluoikeuden säännös\) - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)
- Keskeinen uudistus: yhdessä korkeakoulussa vastaan otettu opiskeluoikeus päättää myös muissa korkeakouluissa voimassa olleita opiskeluoikeuksia
- Käsitys 7.4.2025: opiskeluoikeuden lakkauttamisesta tekee päätöksen opiskeluoikeuden myöntänyt korkeakoulu, vaikeimmat tilanteet lienevät käsillä ennen kuin automaatio on käytössä
- Edellytykset mahdolliselle automaattiselle päätöksenteolle tulevaisuudessa
 - Lain tulee olla niin tarkka, että sen pohjalta voidaan luoda käsittelysäännöt, joiden avulla pystytään päättelemään ja päättämään kaikki päätettävät opiskeluoikeudet automaattisesti. Opiskelijalla tulee olla lain tarkoittama maksuton oikaisunhakumahdollisuus automaattisiin päätöksiin.
 - Tietojärjestelmän tulee sisältää kaikki relevantit opiskeluoikeudet ja toimia siten, että kaikki päättyvät opiskeluoikeudet (ja vain ne) tulevat esille ja päätetään valintaprosessissa ja tieto kulkee relevantteihin korkeakouluihin reaaliajassa
 - Aiemman opiskeluoikeuden päättämisen peruuntuminen, kun opiskelija ottaa ehdollisen paikan vastaan, mutta ei suoritakaan ajoissa hakukelpoisuuden antavaa tutkintoa? Voiko ehdollisuuden toteutumista valvoa automaattisesti?
 - Vaikka hallintolain tarkoittamaa automaattisen päätöksentekoa ei tavoiteltaisi, automaation tehokkaan hyödyntämisen edellytykset ovat pitkälti samat (esim. tietosuoja-asetuksen täsmällisyysvaatimus)

Eurooppalainen ja kansainvälinen viitekehys

- Tulossa: 1.8.2026 voimaan tulevan vieraskielisestä tutkinnosta perittävän lukuvuosimaksun täyskatteellisuuden vaikutukset?
- Ei muita lähitulevaisuudessa tiedossa olevia varsinaisia lainsäädäntömuutoksia, kehitystä ja tarpeita seurataan kuitenkin mm. KOOTUKI-ryhmän alla olevassa EU-Allianssi-työryhmässä, OHA-forumin alla olevassa yhteistyötutkintotyöryhmässä sekä OKM:n alaisessa Eurooppalaisen korkeakouluyhteistyön kehittämisen työryhmässä, joissa myös juristiedustus
- Kauempana tulevaisuudessa:
 - European Degree Label ja mahdollinen eurooppalainen tutkinto (erityisesti OKM:n työryhmän agendalla)
 - (eurooppalaiset) yhteistutkinnot ja niiden edellyttämät lainsäädäntömuutokset esim. läsnäoloon ja ilmoittautumiseen (erityisesti OHA-forumin työryhmä)
 - Eri maiden (opintorekisteri-)järjestelmien yhteentoimivuus ja tietosuoja (erityisesti Allianssi-työryhmän käsittelyssä)